

DIN NOU DESPRE PATRIMONIUL ARHITECTURAL

În decembrie anul trecut, Consiliul Culturii și Educației Socialiste a organizat la Tîrgu Mureș, cu sprijinul Comitetului județean de cultură și educație socialistă și al muzeului din localitate, sesiunea științifică, aflată la a doua ediție, cu tema: *Monumente de arhitectură în contextul activității de ocrotire și valorificare cultural-educativă a patrimoniului cultural național*. Această manifestare a reunit un numeros public din țară, specialiști din domeniul arhitecturii și istoriei, istoriei artei, de la Institutul de proiectare din Tg. Mureș ș.a., care au ținut comunicări axate pe o arie tematică diversă și au dezbătut problematica actuală cu care se confruntă patrimoniul arhitectural național.

Importanța deosebită a monumentelor în viața unui popor, aportul și rolul arhitecturii, alături de celelalte discipline, pentru definirea de sine a națiunii au fost, și cu această ocazie, unanim reliefate, odată cu programul amplu ce se cere elaborat cuprinzând măsurile stringente, imediate, pentru satisfacerea unor nevoi acute de redresare a monumentelor a căror stare actuală ne îngrijorează.

Dealtfel revista noastră, în paginile ei, fie a publicat documentația științifică necesară în activitatea de restaurare, fie a semnalat necesitatea găsirii soluțiilor celor mai adecvate și a stabilirii urgențelor în activitatea de renovare și de restructurări urbane, în asanarea unora dintre monumentele care amenință cu ruina, sau a militat pentru reluarea lucrărilor de conservări și restaurări care o dată începute nu și-au găsit încă finalizarea la unele monumente.

Să adăugăm apoi interesul ce s-a arătat pentru aplicarea unei cercetări complexe, interdisciplinare, pe monument, necesitând în acest sens gruparea și nu dispersarea cadrelor specializate, ce trebuie să fie înzestrate cu o cultură științifică și tehnică atât de necesară pentru eficiența și reușita acestei misiuni nobile care este restaurarea monumentelor, acestea pretinzând un efort adecvat pe măsura imperativelor istorice și artistice ce le exprimă.

În cuvîntul său, *tovarășul Nicolae Vereș, prim-secretar al Comitetului județean Mureș al P.C.R.*, relevînd semnificația majoră a activității de ocrotire a monumentelor, încadrată politicii generale a statului nostru, a subliniat atenția ce trebuie acordată patrimoniului cultural românesc ca și efortul de potențare, de sporire a acestei acțiuni de ocrotire menite să păstreze sau să redea elementele autentice ale valorilor, să salveze de la distrugere importante obiective istorice, artistice și arhitectonice, valori care sînt puse în relație cu altele din spațiul european. Și ca o comple-

tare la relevarea însemnătății păstrării monumentelor pentru istoria și dezvoltarea noastră ca popor, *tovarășul Ion Gălățeanu, secretar de stat în C.C.E.S.*, a arătat rolul dialogului științific în acțiunea de punere în circuitul cultural a monumentelor de arhitectură, dialog-dezbatere ce a devenit o tradiție avînd loc în centrele bogate în patrimoniu, pe de o parte, și ca o recunoaștere, pe de altă parte, a grijii ce se arată în aceste orașe pentru păstrarea și îmbogățirea lui, păstrarea a ceea ce este valoros din trecutul nostru istoric, a ceea ce reprezintă civilizația românească pe acest teritoriu.

Orașul Tîrgu Mureș este unul din centrele României care are un cult pentru valorile trecutului și de aceea nu trebuie să ne mire semnificativele preocupări privind folosirea posibilităților de care dispune și căile de valorificare a patrimoniului județului puse în evidență de *tov. prim-secretar Nicolae Vereș*: aducerea la forma originală a zonei centrale țîrgumureșene prin lucrări de reparații și întreținere; refacerea arhitecturii exterioare și schimbarea funcționalității unor clădiri din piața orașului Tg. Mureș și de la cetate; executarea unor lucrări interioare la Palatul culturii; primirea unor destinații muzeistice de către clădirile cetății Sighișoarei și consiliului popular al municipiului odată cu proiectarea unui nou centru civic spre valea Tîrnavei; ocrotirea zonei centrale a Tîrnăvenilor și a Reghinului odată cu ridicarea construcțiilor noilor centre administrative, spre Mediaș și respectiv în partea de sud a Reghinului, lângă zona lui industrială.

După ce a arătat însemnătatea ce-o prezintă în valorificarea patrimoniului activitatea de specializare ca suport al organelor de decizie, în comunicarea sa *„Zonele pietonale — mijloc de conservare și valorificare a obiectivelor și zonelor istorice”*, **conf. dr. arh. Aurelian Trișeu** susține că mijloacele ambiantului nu trebuie neglijate iar toate acțiunile întreprinse trebuie corelate cu viziunea ce antrenează și construcțiile monumentale de azi, exemplificînd cu: pietonizarea unor străzi istorice din Brașov între centrul vechi și nou al orașului; valorosul ansamblu cu legături de străzi medievale de la Sibiu; refacerea unui tronson din str. Unirii, o zonă pietonală în devenire în imediata apropiere a centrului Craiovei.

Dacă zonele pietonale ale Brăilei sînt bine puse în valoare nu același lucru se întîmplă în sudul Moldovei sau în Tîrgoviște unde ansambluri arhitectonice deosebite și o serie de străzi de astăzi nu sînt luate în considerare. O serie de exemple date de autor ale unor zone pietonale, în acord cu ansamblurile pe care le animă, în țări ca R.D.G., Italia, Austria,

Algeria ș.a. vin să arate armonia, dialogul dintre vechi și nou realizate prin arhitectura construcțiilor pietonale.

În principal, în comunicarea sa *„Elemente de arhitectură în controversă”*, **prof. dr. Vasile Drăguț** a insistat pe de o parte asupra necesității evidențierii eficienței și efectelor pozitive pe plan cultural și economic obținute din activitatea de restaurare-conservare, iar pe de altă parte asupra modului în care trebuie să se desfășoare cercetarea monumentelor de arhitectură; aceasta nu trebuie să se facă numai pentru încadrarea cronologică și tipologică a unui monument, ci, printr-o cunoaștere cuprinzătoare, să fie fixat respectivul monument într-un moment și context istoric al unui popor, oraș, ansamblu urban și să se arate capacitatea de originalitate și de adaptare, în forme expresive superioare, a influențelor.

O serie de comunicări au fost interesante în ceea ce privește modul serios în care trebuie să fie privită valorificarea patrimoniului arhitectural, o specialitate pluridisciplinară care să pună în lumină creația colectivă și independentă a trecutului nostru; deslușirea sensurilor și semnificațiilor, îmbogățirea patrimoniului național; evoluția concepției de conservare și restaurare a monumentelor istorice și contribuția lui Nicolae Iorga la această operă pe care o vedea ca o problemă de conștiință românească; tipologia unor monumente de arhitectură populară pe zone; tehnica unitară de înregistrare a informațiilor referitoare la orașe; precizările și datele noi privind detalii și ansambluri arhitectonice medievale (Cozia, hanul Hurezi, monumente din județul Mureș, monumente din P-ța Clujului și zona centrală a aceluiași oraș cu sugestii și acțiuni de refacere a cromaticii și asupra cadrului pieței și zonelor limitrofe); încercările de repertoriere, fișare a picturilor murale; considerațiile pe marginea formelor de manifestare a barocului în arhitectura populară din Transilvania ș.a.

Alte comunicări au scos în evidență importante puncte de vedere asupra istoricului unor monumente mai puțin cunoscute și adaptării unora dintre ele la noi funcțiuni pe măsura valorii ce-o prezintă.

Această diversitate de probleme care de care mai nuanțate și pline de substanță privind zestrea noastră arhitectural-istorică trebuie să preocupe în continuare, cu mare răspundere civică, atât pe cei puși să-i deslușească sensurile cit și pe cei investiți cu luarea deciziilor întru ocrotirea și păstrarea mărturiilor trecutului, pentru posteritate.

E. ANCUȚA-RUȘINARU

O NOUĂ CARTE DESPRE ARHITECTURĂ: „TÎRGOVIȘTE, MONUMENTE ISTORICE ȘI DE ARTĂ” DE CRISTIAN MOISESCU

A apărut de curînd în librării, tipărită de Editura Meridian, lucrarea arhitectului Cristian Moiescu, *Tîrgoviște, Monumente istorice și de artă*. Lucrarea este cu atât mai binevenită cu cît vechea capitală a Țării Românești nu s-a bucurat pînă acum de o atenție deosebită din partea cercetătorilor de specialitate. Alături de foarte puținele studii asemănătoare, printre care se cade să amintim

„La structure urbaine médiévales de la ville de Roman” și „Orașul medieval Pitești”, ambele datorate neobositei cercetătoare arhitect Eugenia Greceanu, lucrarea arhitectului Cristian Moiescu marchează un fericit început de întocmire a unor monografii științifice de care va trebui în curînd să se bucure numeroasele orașe mari ale țării.

Plecînd de la ideea de a stabili locul pe care monumentele de arhitectură medievală din orașul Tîrgoviște îl ocupă în ansamblul creației arhitecturale a Țării Românești, precum și rolul jucat de aceste monumente în evoluția generală a arhitecturii românești, autorul lucrării, pe care o semnalăm oamenilor de cultură și specialiștilor, și-a organizat studiul în patru mari capitole, înfățișînd